

תוכן עניינים

שער א': חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 - כללי	1
פרק א': מבוא	1
1. הזכות להורות	1
2. היסטוריה חקיקתית ועקרונות יסוד - תכליות חוק האימוץ ועקרון טובת הילד	2
פרק ב': מודלים של הורות	5
פרק ג': אימוץ סגור - אימוץ פתוח	9
פרק ד': חשיבות הזמן בהליך האימוץ	15
פרק ה': דו"ח הוועדה לבחינת חוק אימוץ ילדים, התשמ"א-1981 והליכי אימוץ במדינת ישראל	17
1. כללי	17
2. הקמת הוועדה (נלקח מתוך דו"ח הוועדה)	18
3. תמצית המלצות הוועדה (נלקח מתוך דו"ח הוועדה)	20
שער ב': סדרי דין בהליכי האימוץ	33
פרק א': מבוא	33
פרק ב': תקנות בית-המשפט לענייני משפחה (סדרי דין), התשפ"א-2020	35
פרק ג': דין ישן והלכה פסוקה - תובענה בענייני אימוץ	43
1. עילת התובענה	43
2. סמכות שיפוט מקומית	43
3. פתיחת תיק	44
4. בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ ומתן צו אימוץ	44
4.1 שלבי האימוץ	45
4.2 בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ - סדרי הדין	46
4.3 כתבי הטענות על-פי חוק האימוץ	47
4.3.1 מספר העתקים מכתב הטענות שיש להגיש בבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ ובקשה לצו אימוץ	47
4.3.2 תצהיר	48
4.3.3 צירוף מסמכים מיוחדים	48
5. זהות הצדדים בהליך האימוץ	49
5.1 בקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ	49
5.2 בקשת הורה לחזור בו מהסכמתו להכרזת הילד כבר-אימוץ או לפוסלה	50
5.3 בקשה לצו אימוץ	57

6. הוראות מיוחדות להגשת כתבי הגנה וכתבי תשובה בבקשה לצו אימוץ ילד חוץ.....	59
7. בקשות ביניים.....	59
7.1 בקשה לפעולה דחופה בעניין הכרזת ילד כבר-אימוץ.....	59
7.2 בקשה ליישום אמצעים לשלום הילד באימוץ ילד חוץ.....	59
7.3 סעד זמני המיוחד להליך האימוץ.....	60
8. איסור פרסום ההליך או זהות צדדיו בבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ וצו אימוץ.....	60
9. הדיון ומועדיו.....	61
9.1 מועדים מיוחדים לקביעת דיון בבקשה להכרזת ילד כבר-אימוץ.....	61
9.2 סדרי דין מיוחדים לדיון בענייני אימוץ.....	61
9.2.1 כללי.....	61
9.2.2 דיון בצמצום תוצאי האימוץ בבקשה להכרזת הקטין כבר-אימוץ ובצו האימוץ.....	62
9.3 דיון בחזרת הורה מבקשת אימוץ.....	69
10. זכות הטיעון בהליך האימוץ.....	69
11. סדרי דין הנוגעים לפקיד הסעד בנושא אימוץ.....	71
12. סדרי דין הנוגעים להבאת עדויות שונות בהליך האימוץ.....	72
13. הוצאות הכרוכות בניהול הליכי אימוץ.....	73
14. הרכב השופטים בערעור וקבלת ראיות חדשות בערעור.....	73
15. מניין ימי הפגרה.....	73
16. סמכות בינלאומית והמשפט הבינלאומי הפרטי.....	73
שער ג': חוק האימוץ, התשמ"א-1981 - החוק, דברי הסבר ותמציות הלכה	75
פרק א': מבוא.....	75
פרק ב': הגדרות - סעיפים 1-1ב לחוק.....	77
פרק ג': כשרות המאמץ - סעיף 3 לחוק.....	81
פרק ד': הבדל גיל - סעיף 4 לחוק.....	85
פרק ה': דת המאומץ - סעיף 5 לחוק.....	87
פרק ו': תקופת מבחן - סעיף 6 לחוק.....	91
פרק ז': הסכמת הקטין - סעיף 7 לחוק.....	93
פרק ח': הסכמת הורה או הכרזה על ילד כבר-אימוץ - מתן מידע והסברים לפני קבלת הסכמה למסירת ילד לאימוץ - פרטים של ההורה השני - סעיפים 8-8ג לחוק.....	97
פרק ט': הסכמת הורה - הסכמת הורה הניתנת מחוץ לישראל - הסכמת הורה שהוא קטין - העברת בקשה למסירת ילד לאימוץ לבית-המשפט - חזרה מהסכמה - סיוג ההסכמה - סעיפים 9 עד 10 לחוק.....	101
1. כללי.....	101

2. העילות - סעיף 10 לחוק	103
3. אין להורים המיועדים לאמץ כל מעמד בשלב הראשון של תיק האימוץ	
לפי סעיף 10 לחוק אימוץ ילדים	105
פרק י': הורי הורים - סעיף 11 לחוק	107
פרק י"א: מסירת הילד לאימוץ - סעיף 12 לחוק	109
1. כללי	109
2. ניתן למסור ילד למשפחה המתכוונת לאמצו בטרם הוכרז כבר-אימוץ	
בתנאי שהעניין מוצדק כדי למנוע נזק לילד	110
3. האם ניתן להקנות מעמד של הורה מכוח הסכמה בין פרטים?	111
4. החשיבות שביצירת רציפות פיזית ורגשית לקטין	112
פרק י"ב: הכרזת ילד כבר-אימוץ - סעיף 13 לחוק	115
1. כללי	115
2. ההלכה הפסוקה	116
2.1 לצורך הפעלת סעיף 13(א)(7) לחוק יש להוכיח, אם-כן, התקיימותם של שני תנאים מצטברים: שההורה אינו מסוגל לדאוג לילדו כראוי בשל התנהגותו או מצבו; שאין סיכוי שהתנהגותו או מצבו ישתנו בעתיד הנראה לעין על-אף עזרה טיפולית וכלכלית סבירה כמקובל ברשויות הסעד לשיקומו	116
2.2 אי-קיום תנאי סעיף 13(א)(7) לחוק	116
2.3 החוק בוחן מסוגלות הורית, גם מבחינה אובייקטיבית, על-פי העקרון המנחה של טובת הילד. רצון ההורה אינו תמיד מספיק כדי למנוע את התוצאה הקשה של ניתוק הקשר	117
2.4 המבקש קיבל שוב ושוב הזדמנויות לטפח את מסוגלותו ההורית ולהתאחד עם הקטין, אך הוכיח שאין ביכולתו לעשות זאת - והתסקיר העדכני מלמד שהמצב לא השתנה	117
2.5 מהם שלושת התנאים של סעיף 13(א)(7) לחוק?	117
2.6 לא היה מנוס מלבחון את התקיימותה של עילת האימוץ הנטענת בדבר מסוגלות ההורית של המבקשת בנקודת הזמן הנוכחית, ובהתאם לצרכים הקונקרטיים של הקטין, ולהשלכות של ניתוק ממשפחת האומנה כפי שנמצאו על-ידי גורמי המקצוע	118
2.7 אין אפשרות סבירה לזהות את האב, למוצאו או לברר דעתו בהתאם לאמור בסעיף 13 (א) (1) לחוק האימוץ, ועל-כן מתוך ראיית טובת הקטינה, וזכותה לבית יציב וקבוע, בית-המשפט מצא לנכון להכריז על הקטינה בת אימוץ	118
2.8 יישומו של סעיף 13(א)(7) לחוק	118
2.9 תיאורית ההתקשרות	120
2.10 האם היה קיים ספק במסוגלות העכשווית של האב הביולוגי לגידול הילדות על-פי טובתן בנסיבותיהן כפי שהתפתחו?	121

2.11	האם הקטין בר-אימוץ כלפי המבקש מכוח סעיף 13(א)(7) לחוק האימוץ?	123
2.12	האם יש לקבל את בקשת ההורות של המבקשת על בסיס אדנים חלופיים ומשלימים לדין הישראלי, בין-היתר מכוח סעיף 13 לחוק האימוץ?	124
2.13	באיזה מצב תתקיים הכרזה על קטין כבר-אימוץ לפי סעיף 13(א)(7) לחוק האימוץ?	126
2.14	האם במקרה הנדון עלול אימוץ פתוח להכביד על הקטינה ועל התערותה במשפחה המיועדת לאימוץ?	128
2.15	מה תהיה המדיניות השיפוטית לעניין הכרזת קטין כבר-אימוץ כלפי אב לא ידוע?	129
2.16	האם יש לצמצם את האימוץ ל"אימוץ פתוח" או להותירו כ"אימוץ סגור"?	130
2.17	האם יש לנקוט בשלילת או הגבלת אפטרופסות של ההורה במקרה הקיצוני, כאשר הורשע בפלילים בפגיעה בילדיו?	132
2.18	האם טובת הקטינים מצדיקה לתת רשות ערעור כדי לבחון את צמצום תוצאות האימוץ פעם נוספת?	133
2.19	האם נסיבות המקרה מצדיקים "אימוץ פתוח"?	134
2.20	האם ניתן לצמצם את תוצאות האימוץ ל"אימוץ פתוח"?	134
	פרק י"ג: ביטול הכרזה על ילד כבר-אימוץ לפי סעיף 13(א)(1) - סעיף 13 לחוק	
1. כללי		137
2. שאלת מעמדם הדיוני של הורים מיועדים בהליכים שעניינם בשלב הראשון של האימוץ - דהיינו, הכרזה על הקטין כבר-אימוץ - נדונה לעומקה בעניין פלונית, שם נפסק שככלל, אין מקום לתת להורים המיועדים לאמץ מעמד בהליכים המתנהלים במסגרת השלב הראשון. אין המדובר בפורמליזם עקר אלא בעיקרה של מהות. גישה זו מגשימה את תכלית החקיקה שבחוק האימוץ ומאזנת באופן ראוי בין השיקולים הנוגדים		141
3. מקום בו בית-המשפט אינו רשאי עוד לבטל את ההכרזה על הקטין כבר-אימוץ, יש לבחון בהתאם להחלטת בית-משפט עליון, את האפשרות הסבירה שהיתה לאתר את האב בזמן אמת		141
פרק י"ד: שמיעת האפטרופוס - סעיף 14 לחוק		143
פרק ט"ו: עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ כאפטרופוס - סעיף 15 לחוק		145
פרק ט"ז: תוצאות האימוץ - סעיף 16 לחוק		147
1. כללי		147
2. ההלכה הפסוקה		149
פרק י"ז: תחילת תקפו של האימוץ - סעיף 17 לחוק		155

פרק י"ח: צו ביניים - סעיף 18 לחוק.....	157
פרק י"ט: ביטול צו אימוץ - סעיף 19 לחוק.....	159
פרק כ': תוצאות הביטול - סעיף 20 לחוק.....	163
פרק כ"א: סודיות - סעיף 21 לחוק.....	165
פרק כ"ב: תסקיר עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ - סעיף 22 לחוק.....	167
פרק כ"ג: אפטרופוס לצורך דיון - סעיף 23 לחוק.....	169
פרק כ"ד: שמיעת האפטרופוס הכללי ומינוי עורך-דין - סעיף 24 לחוק.....	171
פרק כ"ה: סמכות לסטות מסייגים - סעיף 25 לחוק.....	173
פרק כ"ו: בית-המשפט המוסמך - סעיף 26 לחוק.....	177
פרק כ"ז: בית-דין מוסמך - סעיף 27 לחוק.....	179
פרק כ"ח: שיפוט מבחינה בינלאומית - סעיף 28 לחוק.....	181
פרק כ"ט: אימוץ בין-ארצי - סעיפים 28א עד 28ל לחוק.....	183
1. כללי.....	183
2. תקנות סדר הדין בבית-משפט לענייני משפחה (סדרי דין), התשפ"א-2020 - סימן ה': אימוץ בין ארצי.....	192
פרק ל': פנקס אימוצים - סעיף 29 לחוק.....	197
פרק ל"א: זכות העיון בפנקס האימוצים - סעיף 30 לחוק.....	199
פרק ל"ב: צווי אימוץ קודמים - סעיף 31 לחוק.....	203
פרק ל"ג: איסור תמורה - סעיף 32 לחוק.....	205
פרק ל"ד: עונשין - סעיף 33.....	207
פרק ל"ה: איסור הגילוי - סעיף 34 לחוק.....	209
1. כללי.....	209
2. ההלכה הפסוקה.....	213
2.1 האם בוצע פרסום אסור בניגוד לסעיף 34 לחוק אימוץ ילדים?.....	213
2.2 מתי יתיר בית-המשפט פרסום?.....	217
2.3 איזו זכות גוברת - הזכות לחסיון הקטינה או זכותו של האב הביולוגי לצלמה?.....	219
2.4 כל פרסום הוא גילוי, אך לא כל גילוי הוא פרסום.....	220
פרק ל"ו: שונות - סעיפים 35 עד 39 לחוק.....	223
פרק ל"ז: ההלכה הפסוקה.....	225
1. בית-המשפט קבע כי הוריה על-פי דין של הקטינה, הם הוריה המגדלים - אימה היולדת ובן זוגה.....	225
2. בית-המשפט לא שוכנע כי בנסיבות המיוחדות של המקרה דנן, יש לדרוש איתור האימהות הפונדקאיות לשם החתמתן מחדש על תצהירי ויתור.....	226

3. אכן ברירת המחדל במקרים של הוצאה חוץ ביתית למשפחה המיועדת לאמץ היא מכוח סעיף 12 לחוק אימוץ ילדים. עם-זאת, מקום שבשלב הביניים לא נמצאה משפחת אומנה לפי ההסדר הקבוע בחוק האימוץ, הרי שהגשת בקשה לפי חוק הנוער היא האפשרות המעשית היחידה שעמדה לפני גורמי הרווחה. גם במקרה שלנו לא נמצאה משפחה המיועדת לאמץ וגורמי הטיפול אף טרם קיבלו החלטה סופית האם פני ההליך לאימוץ אם לאו..... 227
4. בשים-לב לכך שהליך הנזקקות מושא בקשת רשות הערעור דנן אינו הליך לפי חוק אימוץ ילדים, הרי שבהתאם לסעיף 1א27 לחוק המבקשת אינה בעלת מעמד של משיבה בו. לצד זאת, על-פי סעיף 1א27(ב) לחוק, על המבקשת, ככל שברצונה להגיש בקשות בעניין ילדיה הקטינים, להגישן בצירוף ראיות לכאורה המעידות כי בירור הבקשה נדרש לטובת ילדיה הקטינים וכי חל שינוי נסיבות המצדיק את בירור הבקשה..... 227
5. הפסיקה הכירה בכך שבמקרה של פונדקאות שנערכה בחו"ל, ומשכך אינה חוסה תחת חוק הפונדקאות הישראלי, ניתן להכיר בהורות בן הזוג שהיילוד אינו נושא מטען גנטי שלו, מכוח הזיקה הגנטית שבין היילוד לבין בן הזוג השני..... 227
6. ככלל, פועלו של צו אימוץ הוא מכאן ולהבא, ולא לאחור. בעניין זה ניתן להפנות לסעיף 17 לחוק אימוץ ילדים. בנסיבות המקרה הנוכחי, צו האימוץ לא קבע מועד אחר לתחולתו, ולפיכך הוא חל מיום נתינתו, קרי, מיום 01.11.04 ואילך..... 227
7. נוכח הוראות סעיף 7 לחוק אימוץ ילדים ושעה שמלאו למאומץ 9 שנים, נדרש בית-המשפט גם לשאלת עמדת הקטין, בענין אפשרות אימוצו... 228
8. בחינת המסוגלות לפי סעיף 13(א)7 לחוק האימוץ נעשית מתוך הנחה כי ההורה הביולוגי יקבל לצורך שיקומו עזרה כלכלית וטיפולית סבירה כמקובל ברשויות הסעד. עם-זאת, חשוב לתת את הדעת לכך כי בית-משפט זה כבר ציין כי לנתון זה יש לייחס משמעות רק כשבעבר לא נעזר ההורה, בכלל או במידה הראויה והמקובלת, ברשויות הסעד..... 228
9. טענת המבקשים, לפיה משעה שבכוונת גורמי הרווחה לנקוט במסלול של אימוץ, אין ניתן לבקש צו לפי סעיף 12 לחוק הנוער טיפול והשגחה - אין לה על מה שתסמוך..... 228
10. בהליכים הנוגעים לחוק האימוץ הדין מאפשר, ולעיתים אף מחייב, הגשת תסקיר עדכני מטעם עובד סוציאלי, אשר לא עמד בפני בתי-המשפט קמא. ואכן, כדבר שבשגרה מוגשים תסקירים עדכניים הנוגעים לקטינים בהליכים כגון אלו. על-כן, צירוף התסקיר המעודכן נעשה כדין ושומה עלינו להתחשב בו בהכרעתנו..... 228
11. במקרה הנדון, לעניין הסכמת ההורים - האב הביולוגי התנגד למתן צו האימוץ המבוקש. אין די בטענה כי האב הביולוגי אינו חלק מחיי הילדה על-מנת שיינתן צו אימוץ בהסכמת האם בלבד..... 228

12. אימוץ "סגור" הוא הכלל, ורק במקרים חריגים יורה בית-המשפט על אימוץ "פתוח", ובפרט כשהאימוץ נעשה שלא בהסכמת ההורים.....	229
13. בית-המשפט קיבל את הערעור באופן חלקי, כך שהתיק יושב לבית-המשפט לענייני משפחה על-מנת שידון מחדש בבקשת המערערת לפי סעיף 30(ב) לחוק, בהתאם לקביעות דלעיל ביחס למשמעות ההסדר הקבוע בו ולקווים המנחים ליישומו. בנוסף, בית-המשפט ייתן דעתו להתחייבות המערערת להסתפק בגילוי זהות אימה ולהימנע מיצירת קשר עימה במישרין או בעקיפין.....	229
שער ד': העובד הסוציאלי - סמכויות וחובות 231.....	
פרק א': מהותם של שירותי הרווחה הניתנים על-ידי העובד הסוציאלי 231.....	
פרק ב': הבסיס החוקי לפעולתו של העובד הסוציאלי-פקיד הסעד 235.....	
1. כללי.....	235
2. סדרי דין מיוחדים.....	236
3. הכרה חוקית במקצוע העבודה הסוציאלית.....	237
4. טיפול רצוני אל מול טיפול סמכותי.....	237
5. מתן סעד מרצון.....	238
6. אחריות הרשות המקומית למתן שירותים סוציאליים.....	241
7. התערבות סמכותית.....	242
7.1 ייזום הליכים על-ידי פקיד סעד/עובד סוציאלי.....	242
7.2 ייזום הליכים בעיתות חירום.....	248
8. הוצאה לפועל של החלטות בית-המשפט.....	249
8.1 אחריות טיפולית לקטינים ובאנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית, ללא שלילת זכויות הורים למשמורת.....	249
8.2 אחריות טיפולית לקטינים, בעקבות שלילת/הגבלת זכויות ההורים למשמורת.....	250
8.3 הוצאה לפועל של צווי בית-המשפט.....	251
9. סמכויות רישוי ופיקוח.....	254
10. מעמדם וסמכויותיהם של פקידי הסעד בחקיקה הישראלית.....	255
פרק ג': אימוץ 257.....	
1. הגורמים המעורבים בתהליך האימוץ.....	257
2. קריטריונים מוקדמים לאימוץ.....	257
3. תהליך האימוץ.....	258
4. אימוץ על-ידי קרובים וזרים.....	259
5. מעמדו של פקיד סעד (עובד סוציאלי) לחוק האימוץ.....	260
6. סדרי דין בבית-המשפט.....	263
7. הסכמת ההורה הטבעי וחזרה מהסכמה.....	264
7.1 כללי.....	264
7.2 מתן אפשרות לחזור מהסכמה.....	265

268.....	8. אימוץ בניגוד להסכמת ההורים.....
269.....	9. טובת הילד המאומץ.....
270.....	10. תפקידו של פקיד הסעד (עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ) בהליכים להכרזה על קטין כבר-אימוץ.....
273.....	11. "תינוק המריבה".....
280.....	12. "אימוץ סגור" - "אימוץ פתוח".....
282.....	13. הסכמת הקטין (סעיף 7 לחוק).....
283.....	14. הסכמת הורה וחזרה מהסכמה וסיוג ההסכמה - הלכה פסוקה.....
287.....	פרק ד': חוק הנוער - טיפול והשגחה
287.....	1. כללי.....
287.....	2. קטינים.....
288.....	3. טובת הקטין.....
289.....	4. התחשבות ברצון הילד.....
290.....	5. זכויות ההורים.....
292.....	6. פקיד סעד לחוק הנוער (טיפול והשגחה).....
296.....	7. העילות להתערבות בית-המשפט.....
296.....	7.1 קטין נזקק.....
304.....	7.2 תקיפה מינית בקטין.....
305.....	8. ההליך בבית-המשפט.....
306.....	9. בית-משפט לנוער.....
308.....	9.1 קטין פורע חוק.....
309.....	9.2 חיסיון ההליך בבית-המשפט לנוער.....
310.....	9.3 איסור פרסום.....
310.....	10. דנ"א 6041/02.....
337.....	שער ה': חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954
337.....	פרק א': מבוא
341.....	פרק ב': הדין
341.....	1. תחולת הוראות על הורה מאמץ, הורה מיועד והורה במשפחה אומנה - סעיף 9 לחוק עבודת נשים.....
342.....	2. שינויים והתאמות בתחולת ההוראות על הורה מאמץ - סעיף 9 לחוק עבודת נשים.....
344.....	3. שינויים והתאמות בתחולת ההוראות על הורה מיועד - סעיף 9 לחוק עבודת נשים.....
345.....	4. שינויים והתאמות בתחולת ההוראות על הורה במשפחה אומנה - סעיף 9 לחוק עבודת נשים.....
346.....	5. הודעה על הפסקת הליך אימוץ או אומנה או על הפסקת היריון של אם נושאת - סעיף 9 לחוק עבודת נשים.....
347.....	פרק ג': ההלכה הפסוקה
349.....	שער ו': בג"צ 781/15 מיום 27.02.20 ומיום 11.07.21

349.....	פרק א': מבוא
פרק ב': פסק-דינו החלקי של בית-המשפט העליון ב- בג"צ 781/15 מיום	
351.....	27.02.20
פרק ג': פסק-דינו המשלים של בית-המשפט העליון ב- בג"צ 781/15 מיום	
353.....	11.07.21